

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1988
чылдың
апрель
1
пятница
№ 77 (13677)
1925 чылда
үндүзлөттүнгө.
Өртүз 3 көпөк.

районда колхозтар көрмөдөр-
нүң тарылганын кыска хууза
иштинде дооскан. Аш-чөп
үлөтүрүгө херек эфир узун
алырына үрөзүннүр аял ту-
рар ситенин бырык-ла ала-
чүс гектар черге тараан. Ко-
риандары бүдүрүш үлөтү-
рүл турар ажил-агылларга
комбикормдарын садырар, не-
мелде төлөктерин тургушар.
Бо чылын красодаржылар
болбазырадыл кылыры-биле
он муң тонна трезиктерин са-
дарлар.

♦ АЛИТУС (Литва ССР). Чаа
ассортиментиниң пестерин
аргырына көргөзүр чыгыш
волокнолуг хөвөндө болгаш
ласандан кылган улазыннар-
ны баштайгы тонназын Али-
тусуң хөвөн-сазын комби-
налда бүдүрүп үндүргөн. Ол
улазынның баштайгы шенелде
бөлүүн бүдүртүп үндүрүш-биле
бүдүрүлгенин тизиктиг чыр-
тылгезин эгелзэн, ону бүдү-
рткенин доктаптай, ботан-
дырып турар.

♦ КРАСНОДАР. Каневский (СЭТА).

ЧАА ТУУЙБУ ЗАВОДУН ЛЕСОСИБИРЬЖИЛЕР ТУДУП ТУРАР

ТЫВА АССР-НИҢ
МИНИСТРЛЕР
ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ БОЛГАШ
ПРОФБОЛЧӨВҮЛЕЛДЕ

ЧӨВҮЛЕЛДЕРНИ ШАҢНААН

Республиканың Министр-
лер Чөвүлели болгаш проф-
болчөвүлел 1987 чылда хер-
эзженер чөвүлелдериниң
аразында социалисттик чарыш-
тын түннелин үндүргөн. Эрт-
кен чылым херэзженер чөвү-
лелдериниң херэзженерниң
идея-политиктиг, ижидил-
гезин экижидеринче, олар-
ның бүдүрүлгеге база хөй-
никти амыдыралына ролюн
беддеринче утканган тодар-
гай ажилдарын чорутканын
хүлээп алган доктаалында
айткан. Социалисттик чарыш-
ка эки түннелдерин Кызыл, Ба-
рыш-Хемчик, Мөңгүн-Тайга,
Улуг-Хем райондарының херэ-
зженер чөвүлелдери чедип
алган.

Херэзженер чөвүлелдериниң
аразында социалисттик чарыш-
тын түннелин үндүргөн. Эрт-
кен чылым херэзженер чөвү-
лелдериниң херэзженерниң
идея-политиктиг, ижидил-
гезин экижидеринче, олар-
ның бүдүрүлгеге база хөй-
никти амыдыралына ролюн
беддеринче утканган тодар-
гай ажилдарын чорутканын
хүлээп алган доктаалында
айткан. Социалисттик чарыш-
ка эки түннелдерин Кызыл, Ба-
рыш-Хемчик, Мөңгүн-Тайга,
Улуг-Хем райондарының херэ-
зженер чөвүлелдери чедип
алган.

Кызыл хоорайның барыш
талазында девискээрин айт-
кан демоктиг дашында чы-
дар бо шөлге тууг ажилдары
эрткен чылдың март аяда
эгелзэн. Ам мында «Красно-
ярксклавастрой» кол тууг эр-
гелелиниң «Красноярсклес-
промстрой» трезиниң № 59
тууг эргелелиниң участогунуң
туугжулары чаа тууйбу за-
водуңуң административтик
корпусунуң туугун колдуунда
доозуп, шеверлел ажилдарын-
га хүлээди чедип, кол бүдү-
рүлгө болгаш дузалал корпу-
старының таван салырын ша-
лыштып калдырып турар.

дан ажилдап эгелзэн ол.
Тууйбу бүдүрүлгениң бүт-
көзөктөрүн хаара туудуп ту-
рар, бедик механизмастан
болгаш автоматтык болуп
бо чаа заводтук нити девис-
кээр тос гектар черин элзэ-
рин биске туугнуң прорыва,
аңыз инженер Геннадий Ва-
сильевин Науомс чугалады.
Ол бүтү девискээрге ажил-
дар ам хайнышкыныч чоруп
турар. Туугжулар эрткен чы-
ажиллатынып келген.

Валерий Фокисовтук бри-
гаданың март ортан те-
зинде келген туугжулары ам
чанытар, оларнык орунга
база-ла үжөн киж чартык ей
ажылдаары-биле чедип кел-
лир. Бир 30 хире туугнуң эр-
гелел-биле чарган керээ бу-
лар мында доктаамал ажил-
дап турар. Нити туугнуң эр-
гелелин начальнигиниң ора-
лакчызы Анатолий Алексеевич
Репкин удуртуп турары алыр-
га красодаржылар шеф ду-
занынче, бо туугуңе кайы хире
көчүзүңе салып, шудургу
ажылдап турары илден. Эрт-
кен чылын тууг-монтаж ажил-
дарының планы амыр куу-
сетингени дег, бо чылдың
бирги кварталының планы март
тонназында куусеттинген. Бо
чылын үш миллион рубль түг-
нүг капитал салышкынынын
бо туугуңа шигээдери көр-
дүнгөн, ону куусеттери дээр
красодаржылар ам база бир
объектинерин немей туудуп,
агаа шеверлелчилер элзеп ту-
тап, административтик корпу-
су бо чылын колдон үндүр-
е

ШЕФ ДУЗА ЗЫ

Репкин удуртуп турары алыр-
га красодаржылар шеф ду-
занынче, бо туугуңе кайы хире
көчүзүңе салып, шудургу
ажылдап турары илден. Эрт-
кен чылын тууг-монтаж ажил-
дарының планы амыр куу-
сетингени дег, бо чылдың
бирги кварталының планы март
тонназында куусеттинген. Бо
чылын үш миллион рубль түг-
нүг капитал салышкынынын
бо туугуңа шигээдери көр-
дүнгөн, ону куусеттери дээр
красодаржылар ам база бир
объектинерин немей туудуп,
агаа шеверлелчилер элзеп ту-
тап, административтик корпу-
су бо чылын колдон үндүр-
е

МАЛЧЫН ӨӨРҮМ ЧҮҮ ДЭЭР ИРГИ?

Республиканың төп зоназын-
да кургулайында красноярск
укаван нарын, чартык нарын
дүктүг мериностары колдаан.
Мен мындай хойну ам 13 чыл
малдап, төрдүгү, өстүрүп кел-
дим. Бо чылдар иштинде 100
хотдан ортума-биле 80-102
хураганын ап келдим.

Нарын дүктүг хойнуң оолда-
ры черле илбиргит, кошкык
болуп чорду. Олар дүктүг, ба-
дун дүктүг хураганынча
черле чепес. Меринос хура-
ганар дек туре албас, туруп
чадап чыгыш, соок хара да-
жаканында иштинче соок ки-
рип, өпкөзүң туруп бээр.
Оон кедерезе өкөзүңне до-
раам дегдирер. Ындыг хура-
ган дург арса-даа шынар чок,
катлап-ла каданнар таарылга-
лар хөй. Ол-ла чыргазындаан
келер кыжын араарыш, өлүр
чорук база бар.

Чамды малчылар чүвениң
кедизин бодаарың, дүктүң
шынары бага, соок хара ко-
шкарларын дашырыгыңе са-
лып турар. Мал ажилының
тускай эртенгилеринден на-
жырып, бүдүтү, артында-ла
хотдан белем ылгалбас кош-
карлар салып турары тускай
укава үндүрүр дээр ажилда
укуп хораны чедирип, моон-
дап турар.

Хойнуң укавазын экижидер-
де, малчылар боттары кыска
болза черле хоржик. «Оор»
кошкарлар салып, хөй хураган
ап, сан сүрер болза, мал у-
кавазы казан-даа экижис.
Бодун хуумада мынар бодол
чорур мен. Малчын кижик се-
лекционер-зоотехниктиг а-
янышкынын арыг сагып, мери-
нос азы даг корридель-даа
дичик, үндүрүр дээр кызыр,
агаа соонугуңа турда, чүг-
ле мынар арыг укава үнер деп
бодалдыг мен.

ӨӨРЕНИП, САНААШКЫННАРНЫ КЫЛЫП ТУРАР

Бай-Тайга районда «Мурнак» совхозтун директору
Кара-оол Лаз-Сүрүгөвич ХЕРТЕК-биле «Шың солунуң
штаттан дашаар корреспондентиз Иргит Седип-оол
даразында интервьюну кылган.

хоту тургаларында ажилдап
турарларын керээ азуларын
кыдыр чүлүлдерин көвөдүрүш-
күрүшкөн. Амыг үеде №1
хоту бригаданың малчына-
рым өг-бүлө керээзи-биле
ажылдарыңе бүртүк-биле
кирген. Совхозтун удуртукчу-
лары, мал ажилының тускай
эртенгилери, экономистер
ол талазы-биле малчыларны
шүптүзүн таныштырган.

Малчыларның экономик-
тик өөрелдигинге өг-бүлө
керээзи-биле ажилдарыңа
хамарышкан темаларны өө-
редип турар. Ам совхозта өг-
бүлө керээзи 28 малчын бар.
Өшүк бригадасындан 10 мал-
чын ол арга-биле ажил-агы-
ны башкарып эгелзэн. Ын-
чангыш ам шээр малдык бол-
гаш салыктың бүтү коданна-
ры бот-орунга-чарылгаже бу-
руп киргенери ол. Малчын
өг-бүлө бүртүзү кыла чогуур
ажылдарын, үнер чарыгал-
дарын шүптүзүн түннел, се-
нал кылгаш, совхоз-биле ке-
рээзи чарган.

«Амыг үеде совхозта и-
ти малдык бадалы канды-
гыт, хөй оолдашкыны кайы
хире аларганың, шалымчылар
кымынар!»
— Бо чылын 10 муң шээр
мал, 2600 бода мал, 500 хире
чылынның нити кыштагыла-
шкының байдалы черле чу-
гээр. Кыжын эрткен шүүрген,
хат-ногурум байдалыңызы ха-
рын элзеп нарыыдаткан. Ын-
чалза-даа малчыларнык кы-
зымак чүткүлдүүндөн, быжыг
тура-сорукуңдан малдык
хорамчымы элзеш болуп турар.
Бөдүүн мал чеминиң кемчээ-
ли тодараткаш, кыштагыла-
шкыны эрттиреринге четчир
кылдыр санап көргөн. Ам бар
мал чеминиң камалганынче
олаз кижизегини салып турар.
Холууаста турар арга-курла-
мыларны долдузу-биле ажил-
дар амыр чыгыштырып, бир чы-
дагыны — малчылар биле
зоотехниктериниң багыт хары-
лашкынын ужуру. Зоотехник
кеже-даа хуурунда дырбачна-
за, малчын кыска болза,

КОМИССИЯ ХУРАЛЫ

Тыва АССР-ниң Мини-
стрлер Чөвүлелиниң ча-
нында чоңуң Бүгү-зайлел чи-
езинге дуза чедирер комис-
сияны хуралы Тыва АССР-
ниң Министрлер Чөвүлелиниң
Даргазының оралакчызы В. А.
Парукинниң даргалашыны
биле болуп эрткен.

Чоңуң чизезиниң бирги үе-
чадазында чоруткан хөмчө-
лөрдүң күөсөлдөзүнүң болгаш
ийтиг үе-чадазында соругу-
ларны кууседир талазы-биле
Тыва АССР-ниң Статистика эр-
гелелиниң начальниги Г. М.
Конев информация кылган.

ССР-ниң Министрлер Чөвү-
лелиниң 1985 чылдың ноябрь
29-та болгаш 1988 чылдың
февраль 11-де үндүргөн док-
таалдарыңа үндүлүшү, 1989
чылдың январь 12-ден 19-ка
чедир Бүгү-зайлелди чизезин
эрттирер.

Чоңуң чизезин эрттирери-
биле белеткел ажилдарын бе-
дик деңгелеге чорудар, чизе-
нин укур-укаван, оок соругу-
газын чоң ортузунга массалыг
тайлыбырлар ажилдарың беди-
к деңгелеге эрткенни хура-
га демдегелзэ. Чоңуң ажилың
коллективтерге, коңуң шүпт-
тап турар чериниң аайы-биле
лекция пропаладанзын калбар-

Чизе чорударыңа дуза че-
дирер комиссиянык кижигу-
мер ажилыңың планын болгаш
массалыг тайлыбыр ажилдарын
чорудар талазы-биле хөмчө-
лөрдүн бадылаан.

Чоңуң Бүгү-зайлелдиң чи-
езин эрттирер болгаш оок бе-
леткел ажилдарыңың талазы-
биле комиссия кижигу-мерни-
ниң болгаш уус депутаттары-
ның чер-чер Советтериниң со-
ругаларың дугайында В. А.
Парукин делегтерге чүве чу-
галаан.

Кара-Сал БУДУК-ООЛ.

Субботниктин кыйгызы

Бүгү-зайлелдиң коммунист
субботник түнү — апрель 16-да
ажылдык участок бүртүзүңе
бедик бүдүрүлгүтү ажил-
дап, ол түн ажилдаан ажа-
зындан 410 рубльди беш чыл-
дык фондустун шилчидер
соругуна Чадананың ыш
ажыл-агымың ажил-агылчы-
лар. Субботник түнүңе
белеткел ажилдары бо түн-
дерде коллективте калбарган.
Коммунист субботник эр-
тер штабы тургускан. Ол түн
кылыр ажилдары штаб тода-

радып эгелзэн. Байырлалыңың
түнүде бедик бүдүрүлгүтү
ажылдаары-биле 145 кижик
ажылчын хөтөптер кеткеш,
чангыс кижик дег ажилдап үе-
рин олар шиктирген. Чам-
ды ажилчыннар, инженер-
техниктиг ажилдаачылар бол-
гаш албан-таакчылар ажил-
агымың дузалал ажил-агы-
ның ажилдап түнүзүр болгаш
өшүк кыргылдыздыг киржир.
Арга дамыдарың чокыргана
таран черге ажилдар.

Бүгү-зайлелдиң коммунист

А Р Т И С Т — ЖУРНАЛИСТЕРДЕ

Суралгы кино артизм А. Б.
Белаякы-биле республика
солунарының ажилдаачыла-
рының умуражыгызы март
31-де Парлага бажыңыңа
болган. 70 ажыг кинофильм-
нерге ойнаа артисттиг чуга-
зы солун болган.

Александр Борисович өңүт
металлургия институтун
доосканыңа соонда Иркутск
обласка геология экспедиция-
га ажилдап турган. Агаа бот-
тыгың уран чүт алыр шалың
мунге кирген оод артист бо-
луп орун айткан. Кинодаан
алдыда Бүгү-зайлел радиозу-
нун «Эртенгик мөндүзү» про-
граммалары киржип турар. Ол
ам апрель 7-ден эгелеп
«Шторное предложение» деп
кинога тырттырар.

Бригада, өг-бүлө керээзи

далдарже шилчигениң дугайын
тайлыбырлап дыктаган. Ам
ол талазы-биле ижидилдерин
чер-черлерге эрттирер, кан-
чаар ажилдарын, чүңү кы-
лыры чугула болуп турарын
анализтеп чугалагыштыр турар.
Чамдык билдичиниң хире ай-
тырлыгыңа специализирин
долу киржигези-биле неде-
лал бир катап сайгарып, өө-
ренип турар бис. Күрүңе са-
нажыгылаш-биле ажилдар бри-
гадалар, эвенюлар чыл эге-
зинде-ле боттарыңың кылыр
ажылдарын, бүдүрүр про-
цесин үндүрер чарыгалла-
рын санал алган. Чарыгал-
дары доктаамал уйтка алы-
ры-биле чок систематизир
лап турар. Совхозта оон-биле
ам үш дугаар чыл ажилдап

Бот-акаланышкың үзүм-
де бир кол чүт алыр шалың
ажыны төнүк продукция-биле
ажылдарың болуп. Бү чылдың
февраль 1-ден эгелеп со-
вхозтун мал ажилының тус-
кай эртенгилериниң аяда
алыр шалың телевизор бүдүн
айныт дугурунда малдык кам-
галаанын барымдалап төлээр
кылдыр доктааткан бис. Ону
ынчаар чурчумчүл кылырын
техчүлүгө дугурушкан чүве.
Амыг үеде специализирин
бот-харыскагызы мурунку
чилдардан көсүзү-биле бе-
дип турар.

ААЗАНЫН ҮШ ЧЫЛ...

**ДЫННАДЫГААР,
САНАЛААР,
АЙТЫРЫГААР,
ТАЙЫЛБЫРААР**

Эртенги бөлүктү түр-
каның Иштики херекте
терсеошкун ажил.
Валентин Югай би-
турар. Көмөзжизини
башкы Виктор Волос-
турар. Сула шимчизин
нын мергежилге
луктерге өөрдөй, өр-
га шокууду, спортку
даса даа түр
жылкы гимнастиканы
кандыг-даа үөздөй
турар бис. Эрткен чагы
ловатү ыртүлгөзүм-би
дык зыт сугга зыт
нип алган. «Кадикш»
дүүнө келгенер бөд
нын-даа мергежи
күлүп өөрөсү, ханан
нип, сөөк, чүрөт, тай
данта профитер
дөрлөгү куш-дамыр ме-
гедерин кылып турар.

херекселдери-биле, ху
боглаш, сөзүн ээле
Спорт херекселерин
ымс садап ал турар б
рел» спорт залы чамды
лди, агаарлаткымайн
лардан дамдалган с
кырында хоелбектели
чыткылар, Назы-хар а
ий бөлүктү тургузар
бүрүзүн эмчилик жайга
га ал, спорт херек
иле чедиштир ханды
чугаа үнгөндөн бээ
меткен, Бииктен ая
салып алгаш сула шим
нерни, ритмиكتи ги
ларны кылып турза, со
турчмачылыг-дөө бол
«Кадимкычыла бөлүктөр
кижилерни хаара туд
зөңгит.

Республиканың Куш-
боглаш спорт тала
куруне комитети бо
терин дарый чайлад
дыкшыл бөлүктөрүнч
салыр боор деп идее
бис.

нунд имидиз ужура ту
мен. Ол үелерде өөм
оолдарын эдиртип ала
дал туруп. Садикте ту
чок дээр. Мынчага ту
дошкан бис. Районго
даа катеп берган бис.
айда садик ээлзэнде
лерниц уругурунның
зы чыткен. Садиктерин
лап орап инспектору
лынның түнчели бо
кестүп туруп ышканы
чыл иштинде садик
лаш дн. кимде

ович Донгак чуртлан
бэжичэрынь хынал
дээш, комиссия-даа че
Чуртлагал: шэлтүн
уулусту ээлчээд да
туруп турар бис.

Бистидэ районда бэж
рынд ээлчээн барым
чорук идлэн. Өске че
келген улус бир чыл
деварга-ла, улуг бэжич
каар. Кадый бөгэд де
зылгалыг өг-буле кеж
ил башкы кижиге бэл
сэдик-даа айтыры

алканы, биске база биксиз турган
алканы К. Б. Донгантан диге
турган хирезинде, хуваалда бо
барган. Ол дугайын бисе бав
ин ол, Бо айттырмын база к

11 апреля 1988 г. — апрель

Юридиктиг бүгү-ниити өөредилге

Эрге-тоойлу хажымдыкчылары болуу бээр таарымгалар чер-черде бар. Ошол кол чыдаганын юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин тургустунууна. Бо таллазы-биле өөредилге номнары, өөредилге планнары болгаш программалары, мергежилгелер, тайылбырлар, юридиктиг болгалга оюннар, көргүзүп база техниктиг херекселдер чок болуп турар.

Ыңчангаш «Шынык» арынга бот-оруз

га-чарылга болгаш бот-акшаланышкылыче шилчээ база чаа арга-биле ажилдаарына белектенип турар күш-ажылчы кол-лективтеринин кижигинеринге дузалачык кылдыр «Юридиктиг бүгү-ниити өөредилге» булууну ажиттыыс. Чаа булууга сөстү административтик органдарынын ажилдакчыларына бээр, хоолу-дурм тайылбырларын чорудар, юридиктиг терминдеринин сөзварын ажилдар.

ЭДЕ ТУРГУСТУНУШКУН, ХООЙЛУ, БИСТЕР

СЭКП ТК-ның февраль 1988 ч. Пленумунга М. С. Горбачев мында деп деңдээлгез: демократизация чорудуу бистик кичилдеп хоойлу-дурмуну сагымнын дугайында айтырманы чидки-биле тургузуп турар. Эрге-хоойлууну херекке албас чоруктар дужаап чазырар аргаларын ажиттагынын тургустунуу байддаларында дыка нелтерээ турган. Төптө болгаш чер-черде бистик бүгү кадрларымсты хаара туруп турар чазыг аай комплекстик ишти күрүнө укур-дузалыг программа болуп юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин организастаарынын идея-зеткимчени алган.

Салдыган бот сорулганы тайылбырлап бээрин ССРЭ-ниң юстиция министри Б. В. КРАВЦОВАН СЭТА-ның корреспондентиз дилээ.

болгаш организастыг чорук, социалистик хоойлу-дурм болгаш корум-чурум дээш демки-селге чоңуңу идеякенин көрдүр сорулганы салган. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин айтырмаларын шиктиргээрин организастаарына массалыг информацияны чепсектеринин аргаларын ажиттыг ажилдарын көргөн: парлаганы, радионоңу, телевидение-ниң, күрүнө органдарынын болгаш хай-ниити организастаарынын ажил-чорудууларын дүштүрүрүн күштөлдүр, юридиктиг бүгү-ниити өөредилге таллазы-биле дүштүрүлге-методтиг чөвүлдеринин укур-дузалыг бейдери.

Улус депутаттарынын чер-чер Советтеринин кукусунамын, профивиле, комсомол комитеттеринин болгаш эрге-хоойлу камгалагынын органдарынын дорт киржилгези-биле партия комитеттерин юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин дүштүрүп турар. СЭКП обкомунун чанында дүштүрүлге-методтиг чөвүлөр юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин башкарып турар.

Северодовск областын хоорайларында болгаш районна-рында өөредилге чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар. Эрге-хоойлууну бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

Манса миникин чутула, курулу укур-дузалыг улус бот ажил кичизиз-биле алысга оок-елде, чуртта кичизиз-биле алысга, план-даа, ажалла-аажышкында чок. Программа, өөредилге номнары, өөредилгенин техниктиг херекселдери чок болуп турар. Юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин чылы доостуру билки, түңгөл конференцияларын, беседалажышкыны-нарын эртирер, чамдык черлерге зачеттарын хүлээп алыр көрдүгөн. Марий АССР-де, кижиз, партия обкомунун, республиканын Министрлер Чөвүлелинин болгаш пробофил-чөөлүленин шиктиргээрин дүштүрүп турар.

КОМСОМОЛДУН КҮЖҮ — ПАРТИЈЖИ УДУРТУЛУГАДА

Өзүп ораар салгакчылары кижиздерин улам экижир-дерин партия эң чутула херээ бистик Төрүн чүртүстүң келер үезин идеялгид хандыра-рынын айтыры дээрин барымдаалап көрүп келген-дир.

Ыңчангаш «Комсомолга партияж удуруттулганы улам ыңай экижир-дер болгаш аныктарын коммунист кижизидилгезинге оң ролон беддер дугайында» доктаалды СЭКП Төл Комитеди хүлээп алган.

Комсомолга партияж удуруттулганы улам ыңай экижир-дер болгаш аныктарын коммунист кижизидилгезинге оң ролон беддер дугайында айтырманы СЭКП райкомунуң пленумунга чуталашкы, ажилды экижир-деринин хемчеглерин айткан доктаалды хүлээп алган. Ону амыдыралга ботандырар дээш партия райкому, партия комитеттери, партия эге организастаары ажилдап келген. Комсомолга партияж удуруттулганы улам ыңай экижир-дер сорулга-биле СЭКП райкому 1987 чылдың сентябрь айда VIII пленумунга «Барлык» союзтук партияж удуруттулганы улам ыңай экижир-дер болгаш аныктарын коммунист кижизидилгезинге оң ролон беддер дугайында» доктаалды канчаар күтсө-дир, турарын дугайында К. С. Монгуштуң информация-зын чуталашкы көргөн. Эрткен чылдың август айында Бюрозу-га ВЛКСМ-ниң XX съездинин түңгөлдерин чуталашкы, оң сорулгаарында дүштүр чоруд хемчеглеринин планын ажилдап кылгаш, бадылди-вис.

Амгы үеде районнуң комсомол организастаарында 35 на-циянын 3748 комсомолчу оол-дар, кыстары багтап турар. Комсомол эге организастаарынын секретарынын 77,7 хуузу дээш болгаш ортумак тускый эртемчилер, оларын 70 амыг хуузу анык урулгар. Комсомол эге организастаарынын секретарынын 77,7 хуузу дээш болгаш ортумак тускый эртемчилер, оларын 70 амыг хуузу анык урулгар. Комсомол эге организастаарынын секретарынын 77,7 хуузу дээш болгаш ортумак тускый эртемчилер, оларын 70 амыг хуузу анык урулгар.

Мал ажилын хөгжүдериңе аныктарын киирип турар салышкыны эвээш эвес. Эрткен чылын мал ажилыга доктаамал ажилдаары-биле 32 аныктарын комсомолчу пу-тэвка-биле чоруткан. Кыштын эртен айларда малдың массалыг оолдашкынын үезин. де 136 анык сакчанчылар ажилдап. Партия райкомунуң апардарынын харыс салгыг ажилдакчыларын удуруттул-га-биле көздөдө комсомол комитеттеринин кижигинери амыгы үеде, амыгы уугу кыштын угурун үезинде ко-данчынын эртип, малынчынын амыдырал-чуртталганын чеш малдың ажалла-хайгаралын

ПАРТИЈЖИ АМЫДЫРАЛ

ПАРТИЈЖИ УДУРТУЛУГАДА

экижир-дер, мал чамын кам-наганын, продукциянын шы-нарын хынаар реидилерин фермаларга, хойжу коданчыга организастап көргөн. Республиканын аар улусту-рун баштайгы — В. И. Ленин атыг «Тыва даг-дугу» комби-надында 800 амыг аныктар ажилдап турар. Олар юбилей-лиг чылдың планын оонада-зын Улуг Октябрьин 70 чылы-нын бугуузуна күтсөткен. Социалист хүлээлгелерин күтсөдиринге бедж көргүзү-лери дээш Ак-Доурак хоорай-ны РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВЦСПС-тин шиктир Кызыл тугу-биле шаңнаан. 1987 чылдың пла-нын күтсөдиринге бирги чер-ин алганы дээш ССРЭ-ниң Ту-дуг материалдар министр-стерууну, ол амырдың профивил-ТК-зынын шиктир Кызыл ту-гун комбинатка тыыскаан. Ында аныктарын киирген салышкыны ажак улуг.

Ак-Доурак хоорайның ком-сомол комитеди (секретары Т. Бас) эки чүдүдериңге эге-лекчиз болуп, аныктарын културлуг дыштангылазын, куш-культура болгаш спорт ажилдарына кижигилгезин иделкейлиг, куш-ажылдыг сагыла-чурумун экижир-дер, шынарлыг продукциянын бугу-рер хемчеглерин доктаамал ап турар.

Партия райкомунуң комсо-молга партияж удуруттулганы экижир-дер дээш чорудуп турар ажилын СЭКП-ниң XXVII съез-динин шиктирлеринге бол-гаш эде тургузукчулук не-гелдеринин дүштүр анализ-тел көөргө ам-даа чептер-тез эвээш эвес. Аныктарын хос-тут үезин ажиттыг организастаарыне кижизгез ам-даа кошкы. Култура бажыңнар, клубтар, стадионнар, спорт шөлдер, библиотекалар аны.

актарын културлуг дыштан-газын долзуу-биле организастап шыдаан турар. Ам-даа комсомол комитеттеринин дет-кимчиз, кижигилгези шоолу чок. Чамдык коллективтер удуруттулганы, ам-даа партия эге организастаарынын са-кретарынын комсомол органи-застаарына дамайлыг, дет-кимче көргүсүп турарын айтса чогуур. Манса элб, стт заводтарынын директорда-ры Владимир Там, Хаджимурат Ногеров, эгт комбинаттын районнуң терегелчилер ин-телиниң, хөгжүлүккэ уду-диспансерин партия эге органи-застаарынын секретары Людмила Чамырыял, Екате-рина Шойнуу, Серенмаа Кы-зыл-оол болгаш ескерилер-де хаммарыштыр болуп. Ра-йоннуң 4 союзунда ВЛКСМ комитеттеринин секретары хос-тоткан, акаш-шалкын ап турза-даа, арга-дуржулганы эвээш. Оларга партияжын талашкыдан деткимчени көргү-рер, бир деминг ажилдары негеттинип турар.

Комсомолга партияж уду-руттулганы экижир-дер дээш пар-тия райкому моон сонгар до-даргай хемчеглерин алыр. ВЛКСМ обкому, оң килди-стери комсомол организастаары-нын дайымы арга-шыннаа беддеринге, ажил-чорудула-зынын стили болгаш арга-хемчеглерин сайгараажында-рына практиктиг дуза кеди-рер дээш ап чорудуп турар хемчеглери эде тургузукчулук негелдеринге чөп-көнүл турар. ВЛКСМ райкому, оң бирги секретары С. В. Бо-вуктуң амыгынын, стилиде четтестерин, оң шүлүккө партия райкомунуң пленумунга чөптү-биле шүгүмүзүң, Байыр-оол НУРАТ, СЭКП Барыш-Хемчик рай-комунуң бирги секретары.

АМ-ДАА МАНАП ТУРАП БИС

Эде тургустунушкуну ханыладырынга, күрүненик болгаш тус-тус кижилерин эрге-ажыктарын камгалаарыга бир-ги элзегде хоойлу-дурмуну билки, ону барымдаалап тур-гаш, ажил-теректери чорудары негеттинип турар.

биле киришкен. Ол сөөлүредир айтырлар болгаш харым-чыг шилчээ. Ыңчангаш семинер бугулар юридиктиг бүгү-ниити өөредилгенин эгези бо-лу берген. Юридиктиг ли-тератураың дегелгезин ба-за организастаан.

Моон сонгар дараазында чүдүлери чорударын планнап турар. Улус судуун хой-ниити активизир район семинер кызмат саңында эртирер. Алаа өөренип көөр айтырларын тус чериниң амыдыралы-нык кичиктери-биле сырып холбоар, өөредилгенин солун арга-хемчеглерин дилеп тызар. Улус төлөөлериңиң өтөтү-лүг сөүлүлериңиң мурун-га бээрин практикалар.

Семинера билеп алган чүдүлериңиң хой-ниити ажилы-нга ажиллаар бис. Солун, ажиттыг семинерлерин ам-даа манап турар бис.

Клара ЧИМЧИТ, Улус төлөө.

Тайылбыр: Дээш өөредилге черлеринин хүлээп алыр ком-миссияларын планнн 30 хуу-зунга үстүндө айттыганын ме-дицина мергежилдеринге практиктиг ажил стажы чок кижилерин, ортумак школа доозукчуларын хүлээп ал бо-лур эргелиг.

2. Өөредилгениң хевир хангаарылга чоңаа: «Профессионал өөредилге болгаш техниктиг эртемнер» деп мергежил белектениң таллазы-биле ажилдын профес-сиялыг, разряд тыыскаан квалификациялыг кижилерин хү-лээп алыр.

3. Ажилдаашаан өөрени-ринге «Математика», «Филосо-фия», «Эртемниг коммунизм», «Политиктиг экономика», «СЭКП төөгүзү», «Төөгү», «Правове-дение», «Литература ажилы», «Орус дил болгаш литература», «Орус дил болгаш лите-ратура» национал школалар, «Даштын дилдар болгаш ли-тература», «Филология», «Му-зыка», «Черкение болгаш чу-рулга уран чулу», «Теоат-роведение», «Музыкаведение», «Киноведение», «Искусствове-дение» деп мергежилдерде ажилда шикип алган мерге-жилниң аайы-биле ажилдап турарларын хүлээп алыр, ус-

түндө санааымыз мергежил-дерге ажилынн уг-ши хам-марылга чоңаа хүлээп алыр.

3. Дээш өөредилге чер-ле өөренип кирер дугайында билдириниңинге ортумак эртемниң дугайында доку-ментизин (бодун), сөөлүг ажилдап, өөренип турган че-ринден характеристиканы, (ре-комендацияны), № 086-у ма-йыктың эмиң шынжылазын, күш-ажыл дептеринден ушта бижилгени (айыл статистика, 3х4 хемчээлдиг 6 фото-чурук-ту кожар, паспортун база шериг хүлээлгезинге хамма-рышкан документизин база экир.

4. Өөредилгениңиң хундус-те хевиринге билдириниңинер-ни июнь 25-тен июль 15-ке че-дир хүлээп алыр, экзаменер июль 16-да эгелээр. Институ-та киир санары август 5-ке че-дир.

Уран чүтүл таллазы-биле мергежилдерге, ол ышкы ажил-лаашаан өөренирлерге хү-лээп алыр экзаменер тус-тузун өөредилге чери боду то-дарадыр.

5. Өөредилге черинче киир санарда, кирериниң экзамен-неринге алган демдектерин бугулар балл санап хүлээп алыр.

Кирериниң экзаменнеринге эки демдектерин болган, ку-лавырже үнгөн шериг албан-чылар база чазактың док-тааттыганын чикелдерин ажиллап турарлар, ескүс урулгар база ада-незиниң хайгаралы чок арктарынын конкурсу чоңаа хүлээп алыр.

Белекел салбырларын доо-зукчулар дээш өөредилге черинче кирериниң экзамен-нерин дужааган кизер.

6. Кирериниң 3-5 экзамен-дээш өөредилге чери док-тааттып тургузар, оларын дээш — орус дилга (дээш өөредилге черлериниң тур

Ада-иеге, өөренирин күзөөнөргө ЧАА БӨЛҮК АЖЫТТЫНАР

Бо чылдан эгелээш «Физика болгаш информатика» деп тускый эртемни башкыларны белетип тудуртпур ийи бөлүктү (50 ийи) түзүп, бистиди Кизилдиги педагогика институтун физика-математика салбырына даскан. Ош мурунда «Математика болгаш физика» деп тускый мергежилге дерт бөлүктү түзүп ал турган болгаш.

Хей черге ол хире хары-салгылы шиктирчи түзүп албайсыңар, тудуртпур ийи бөлүктү (1987—88, 1988—89 өөрөдиге чылдарында) республика Чырыдышкын министрствозу школаларга 82 физика башкылары херек чегит берген. Моон алгаш көргө, физика башкыларын чедирген ийди-дир. Оон аягында тудуртпур ийи бөлүктү бестиди алырга, бистиди чамдык кездэ школаларына та-физика кабинеттеринде дери-херекселер чедирген, бар херекселерин ачылгаш чок чытыртып турар. Биздин школаларда бозулуп физика башкысы чок.

Моон соңгоар бүтү чоңуу электротун саналга техника-биле хандар болгаш оңу ачылгашына кичи бурзут өөрөдир сорулгаша дүштүрүп ол ийи бөлүктү түзүп алган студенттерге информатика-биле хандык биле өөрөдир. Бичал кезде, физика салым-чегенин, башкы болуп күзөл-

диг аныктарга (миланга оол-дарга) бо үстүндө айткан тускый эртем дика солун. Шолонго бо чылдан доозор ийикте, азы моон мурунда-даа дооскан анык-өскөгө бо тускый мергежилде чедип алыр арганын Кизилдиги педагогика институтун физика-математика факультетинде тургустунган тайылбырлап, оле милан-ла физика, информатика башкылар болуп мезу-турларын улус өөрөдигезини ачылгашыларын, башкылардан, ада-иелерден улу-биле дилеп тур мен.

«Физика болгаш информатика» деп тускый мергежилге экемен дужал кирерини чурчум кандыгыл Кандык чаа чүлүлөр берил.

Дэди өөрөдиге черлерини кирерини чаа чурчумарин тускый комиссия чогадып кылган, солуннарга парлан болгаш. Дэди өөрөдиге черлерини шилеп алырны кол негелдиз божыг билит болуп деп, улус өөрөдигезини талазы-биле СССР-ни Курчум комитетини даргазы Г. Ягодни демделгиз. Башкылар белетээр институттарга тускый эртемни талазы-биле эл шымырак билитиг, башкы анык-салим-чегенин анык-өскөгөн школаларын башкылар чөүлөли, районо ачылгашылар шикти чорудары албан. Кездэ черлерден тускый

шындык-биле чоруткан доозу-чурчумарини чоруткан чокка түзүп алырн ам-даа түш чыл иштинде хевээр арттырган.

Кирерини экзаменерини салим, кандыг экзаменни кол деп санаарын институттар боттары тодарадир. «Физика болгаш информатика» деп тускый мергежилге кол экзамен физика болуп. Бичал-даа математиканы эки билери кончуга чутула. Бичалда математикага, орус дил болгаш литературага база экзаменер дужаар. Чурттуг бүтү институттарынча кирерини экзаменерин чамгыс төдө чорудары калдунгач чеди айнык 16-дан эгелээр.

Өөренирин күзөөнөр, баш-укур тускый мергежилди шилеп ал, андан эгелээш белет-кедиз эгелээштерини күзөдиз. «Физика болгаш информатика» деп тускый мергежилди шилеп алыр күзөдиге анык-тар Кизилдиге педагогика институтун физика кафедрасынча чага бижип, билдикмес айтырлыгына тодардып, сүмө айтырып болуп. Чагадар-ныч харызынга чүгө ачылгаш-тыг стмеден алгыда, кирерини экзаменерини белет-кедизини дужаалар оналгалары, консультацилары база бээр.

Хейер-оол СААЯ. Институтта физика кафедрасын эргелекчиз.

Барыны-Хемчик районун бүтү школаларын узаткан хун бөлүктөрүн кижиздикчи башкыларын арга-дуржулга соккулганын семинары Ачылгашы ортуму школаларын баа-зынга болуп эртик. Семинары районда узаткан хун бөлүктү кижиздикчи башкыларын методикти катты-жышкыныкын удуруткучу Тамара Кылын-оолова Ондар организастап эртерген. Семинары кижиздикчи башкылар ол школада ачылгаш турар кижиз-

тикелди бергенер. Ол ыш-ла Тамара Кылын-оолова Ондарын «Делегейге монге тайбы» деп темага эртерген кижиздик-концертин эки деп мактаанар. Бо кижиздикчи башкылар боттарынга ачылгаш болгаш өөрөдиги чүлүлөдир билл алганар.

Т. К. Ондар ол школага эге класстарга үр чылдарда ачылгаш чоран болгаш пенсияга үнгөн соонда, узаткан хун бөлүктү башкыларын ачылгаш болгаш бодуну байлак

АЖЫКТЫГ СЕМИНАР

эдикчи башкыларын кижиздик-кедизини олуружуп, боттарынга арга-дуржулгазын талазы-биле ачылгаш чутула, ында узаткан хун бөлүктөрүн өөреник-чилерини канчаар өөрөдир турары-биле танышканнар.

Барган башкылар 3-кү класс-чыларын бөлүтүп кижиздикчи башкысы Елена Седен-овна Салмактын уругларын тыва дилда оналгаларын канчаар организастап, кижиздик-чилерини угулгашы-биле башкылар танышканнар.

арга-дуржулгазын күзөдиз-биле өскөргө дамчыдып бар-ип чорутуу дагыныкчыларын бирээ.

Ачылгашы уруглар садинада 6 харылыгы канчаар өөрөдир, чурттал турарын соңуу-гайышаа, ында кижиздикчи башкы Мария Арзыланова Монгушту ачылгаш-биле башкылар танышканнар.

Допар-оол ХОМУШУК. Бижиктиг-Хая 8 чыл школа-зынчы башкысы.

ЧЕТТИРДИВИС

Бо чагааны ырак Өвүрдөн бижип ол бис. Бистиди уругуус Садык Ховалыг 1987 чылдың ноябрда аягында таарыш-каш, аар кездиз. Уругуустук кыдын катеп эгидип, сегидип эмчел кааны дээр республика эмнегезини салбыр эрге-

лекчи Виктор Александрович Верещингине өөрүп четтирдиз.

Ачылгашы бүдөр, аас-ке-жикти болуп.

Давыд-оол ХОВАЛЫГ, Шинет КАРА-КЫС. Малчын өг-буле.

КАТТЫРБАЙН ЧУНУ ЧАҢНААР...

Михаил ЗОЩЕНКО

ХОЛ ҮЖҮҮ

Чоокта чаа бир-ле элдепиг таарылга болган-дир эвесе. Мында таарыштыр чогааткан чеге чогулган, оон ачылгашы чамдыкта таарыжы бээрден ол солун болуп турар. Ол таарышкын анык-салим-чегенин анык-өскөгөн болгаш, бо чүгө херек-е оон кандыг урукша таарыжы бээр база солун болуп турар.

Ийет, ийи чыл бургунар Саратова хоорайга мындыг чүгө болган. Бир синлекчи-мээр Сербежа Хренов деп оол, о ол албан-хаакчи кижидир, бир-ле албан черинде хүлээп алыгаш болуп ачылгаш турар, бир-ле анык кыска анык-салим-чегенин берген. Азы ол кыс алаа анык-салим-чегенин чүгө бо, арай бичилдир турар. Факт чүгө дээр, олар иелээ четтинчил-ле. Саратова кудумчуларына каа солтүстөп чоругулар. Ол солтүстөп чоругулар, бот-боттарынга анык-салим-чегенин сөгелжип чорочаны-ла шын.

Хүлээп алыгашы Сербежа бир чун бодуну анык-салим-чегенин херекселерини мына дептир:

—Эргил хамсаы Анна Лыткина, бис ам анык-салим-чегенин, каа солтүстөп чор бис, моон соонда чүгө болу бээр билдикмес хире-дир. Бичан-гаш бир эвес, кандыг-бир хай-бачыт болуп, чаш кижик төртүтүп келзе, Сербежа Хренова хамудалым чок деп бичикти берип көрүр. Бичал бижик хармактан алгаш

силерге анык-салим-чегенин дам-баш эвесе. А бербес болу-ларга, анык-салим-чегенин доос-мес, беш чоруптар мен.

Та кыстың ол чөгөнгө эрге күштү-биле анык-салим-чегенин ол, та аны-бурт сестер-биле оон мээзин төрөдирп каа-каны ол, Анна Лыткина кандыг-даа маргылда түдүрбейн, негезин хол үжүп бижип шаап берген. «Хай-бачыт» болза ачылгаш-кедиз негезе мен деп бижип наап-тур. Бичалда мындыг сестерин ол чуталаал:

— Силерини талаардан элдепиг негелде-дир. Мурунда мен кымга-да ындиг хол үжүп бербейн чорам мен. Силерини анык-салим-чегенин оон улам кытырларын элдеп-сикип тур мен, бичалда хол үжүп бижип берип тур мен.

Ол хол үжүп синлек оол алгаш, башкылар эргелепиге барып, тааха бастырып, улам бичылган алгаш, улам ыра-дыр, чүрээндиг дүжүмчө шыг-жап алган-дир оо.

Оон соонда, бүдүн чартык чыл эртенде, олар улус сүзү-шыннын мурунда туруп алган, болган херек дугайын илелетп турганар. Анык кыс Анна Лыткина ах платте кедип алган, черкесте чаш уруг чайгал турган.

— Мелегейин-биле бир-ле сөзүн алаа бижип берген кижик мен. А бо уруг төртүтү-

итп келди, бичангаш адым болуп бо кижик азыршай-лаан, ачылгашымын беш чок кижик мээз берге алаар—деп, ол чуталап турган.

Ол сестерини дыйнааш, анык-а ада чүгө кыжыраан анык-адым алууртуп турган. Оон күштү-дүрүтүп чүгө болуп турар чүгө, мээз кандыг хам-аарылыгы чүгө дээр укалгыт болган.

Кажан ааа чүгөндиг ужурун база катеп тайылбырлап бээр-ге, ол пиджанын өөгүн таар-вар чешкеш, карманын үжө-нип-үжөнип, ыдыктыг сөзүн-нүн канын аажок ужулгаш, суданып солтүстөп кытыр-тавар салып каан. Оон сеткил хамыл каттырган.

Улус судызы ол сөзүнүни мончаш, таарызын көргөш, база каттырган.

— Долдуртуганын шын до-кумент-тур—дээр.

Хүлээп алыгашы улам сорук кирген.

— Ийет, ийет, шын доку-мент. Оон шын документ тур-бас. Кижик чегенин чүгө бо-рул аан. Шүтү чүгөни барым-далап тургаш кылган, шор-лукту дег чүгө чок...

Улус судызы оңу үзө кир-ген.

— Документини шыннынга маргышпайн тур мен. А совет хоолу чаш кижикни талазында, оон эрге-ажынын камгалал турар. Бо таарылга-да чаш кижикни бурузугу чү-гө, ол аажок канар, опугу адыз дээр харылаас бол-гаш. Ону азыраары—силер-ни хүлээлгедир. Бичангаш бо таарылгада үк хол үжүп күш чок-тур ийи. Ол сөзүн-нүн анык-салим-чегенин тур-раскаа кылдыр шыгаш ал-гаш. А чаш кижик азыраары-биле ачылгаш төлөз силер.

Чалгыс сөс-биле чуталаал-га, ол жаркалар дээр ада ам элементини чартык чыл хире төлөп чорутуу эвесе.

ИНЕКТЕР ХОМУДАЛЫ

— Кажан-хорая септеттинмээ, Дарга диктен кижилер чоп Даа-чырлар оор дээр сен!

— Олар дээр, бистер шык-аш, Ойбак, дидик кажаада эвес, Чылгы, чырык бажынында Чыргал оор болбазыкпе. Кажан эйт, сүт үстү бээр, Кандыг ийи, кулак уюк. Чүгө бисти буруздадып, Чүгү дидип хуралдар ийик! — Элбек чегини бербес болза, Эйтти, сүтү канчал бээр бис! Чылгы канча тутпас болза Чылды канчал аяр деп бис!

Лидия ИРГИТ.

— Ой, халак, бөгүн база чыгы анык чылдарым уткан-дыр мен!

Ян ЧОЛДАКТЫН чүрү.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

АПРЕЛЬ 1-ДЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

6.30—12.00 минут. 8.35 — «Клим Савинини амыралык». Уран-чечен фильм. 3—4 сериялары. 9.50 — Уруг-

ларнык база аныктарын бүтү-зепил музыка негелээш. Композитор Е. Крылатов-биле ужуражышын. 10.50 — Медээлер. 11.00—11.35 — «Кижикчилер». «Мам» эреми. 11.35 — Медээлер. 11.40—12.00 минут. 12.00 — «Е-чегенин портрет». 12.05 — «Чуудан болгаш чүгө». 12.10 — Белорус телевидение программасы. 12.20 — «Брава!» Уругларнык баштактангы киножурналы. 12.30 — «Баштактангы база алыш шы-

ны-биле». 12.30—Бөгүн делегейде. 12.50 — «Детекте болуп ойнаар». Телевиктор баштайт көргүзүп. 21.00 — «Уе». 21.35—Эде тургустунушкун про-жектору. 21.45 — «Клим Савинини амыралык». Уран-чечен фильм. 3-кү сериясы. 23.00—00.15 — «Бодол». Кезик информатика-музыкалыг про-грамм.

ИЙИГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00—Эртенги гимнастика. 8.15 —

«Интеграция» болгаш шынар. Эр-тем-тайылбырлыг фильм. 8.35; 9.35 — Төгү. 4 класс. Совет чоңуу улуг тилеги. 9.05 — Ангил дил. 10.05 — ОПТУ сүргүлдерини. 10.15 — «Дайын болгаш тайбыс». Романын «Дайын болгаш тайбыс». 10.35; 11.35 — География. 5 класс. Бисфера. 11.05 — Ангил дил. 12.05 — «Дугуржула». Уран-чечен фильм. 13.30 — «Ундезин-нер». 13.50 — Медээлер. 14.00 — 15.10 — «Кезер эчки Мишкинин хунеря». 3-кү сериясы. 18.05—Медээлер. 18.15 —

Культура-спорт комплекси ХЕМЧЕГЛЕРНИ НЕМЕЙ АЛЫР

Көдөңнү чурттакчы чоңуу культу-ра хандырлыгын улам экиндир, культу-ра-спорт тудуртпур чеп ачыл-гашы хандыр дуганды СЭПТ ИХ-ниң доктала-рын ачылгашы боттардыр сорулгаш-биле. Сүт-Хөл районода культу-ра-спорт комплексин тургустунган бол-гаш чамдык ачылгашы лорудуп турар.

Районда 7 культу-ра бажыны болгаш 2 клуб бар. Оларга аны-бурт темалыг лекциялар, беседалар, темалыг кездешер болгаш диспуттар эртип турар. 1987 чылда 326 дыштанылга кездешер, танчылар, уран чүлүлдү бот-тыныгыр артис-терини 93 концерттери болу-лаан. Ааа дык хей көрүкү-челер болгаш кижиздикчи хаяра туткан. Бора-Тайга-ны, Ийеми культу-ра бажыны элээ ачылгашы организаста-ан. Баян-Таланы, Бора-Тайга-ны, Ийеми культу-ра-спорт комплекстерини чөүлөлдөр хун буртун ачылгашы то-дарга организастап келген, чөүлөлдүн кемитүп бурзу тускый даалгалары.

Баян-Таланы культу-ра бажынында уран чүлүлдү 12 болгаш соңууларын элээ бурт бөлүктөрүн элээ, 188 кижик хаяра туткан. Оон иш-тинде 6 бөлүм уруглар ор-тунда тургустунган, ында 88 бижик уруглар кирген. «Алдан-Маадры» союзтун партия комитети, дирекция, кездэ Совет кукусуку, культу-ра-спорт комплекзини ачылгаш уду-рутп, чоңуу культу-ра-спорт танылганын организастап эр-тирерини кижиздик эки.

Ийеми «Мэз сурум» —мэз чоргалары. Кара-Чыраага «Ааа, ааа» база мен—спортчу өг-буле бис. «Ургелериг өг-буле» диспут, Алдан-Маадрыга «Кижик болгаш хоолу», «Кым-даа, чүт-даа утундурба» деп номчулга конференциялары.

ри чедиршес, каастангаз ба-гай. Кизил-Тайганы, Иш-кин культу-ра бажынынын эргелекчилерини уругул сол-чуп турганында ында ачыл-чоруп делчелде чедир чоругай келген.

Районун культу-ра кидиз-агиткултор-башкыларын ачыл-гашы чогуур негелде чедир организастап шыдааын турар. Хай-кинни организастаары-биле кошкан харылаалыг ачылгаш, малчын коданнарда, хоуу-шөдө ачылгаш турар-ларын хаяра ачылгашы бо-луп турар. Культу-ра кидиз-агиткултор-башкыларын кездэ клубтарга методикти дуганы кошкан чедирп келген. Районун спорт комитети, профайелдерини районда күш-культу-ра болгаш спорт нитилелди спорттук кышкы хаярлары—хаакташкын, дош-ка массалыг конкислэринче чоңуу эгелдээр талазы-биле эл-не кошкан ачылгаш турган. Билеги аныктарын күш-культу-ра болгаш спортче эгелдээр талазы-биле комсомол районо (бирги секретары Юрий Опулаа) кескү ачыл-кышкы келген. Чоң чылган-чеге кээп, ааа боттуп дуа-зын чедирбес. Бистиди район арга-нык зонага хамарылаан. Бичалда хай-кинни черлерини «кааскел» кижилер бо-ла та-варжон. Ааа уду хемчеглер-ни алыр болгаш культу-ра-спорт комплекзини ачылгаш эде тургустун, оңу кичи уду-ру-ру менден база дорт хамар-жыр.

Сокур-оол ОНДАР. Сүт-Хөл район Советиниң күтүкчел комитетиниң дарга-зынчы оракачы, районода культу-ра-спорт комплексиниң даргазы.

ЭВИЛЕДЭЭРИНДЕН ХАМААРЖЫР

Сүт-Хөл районода культу-ра-спорт комплексин тургустунган-дан бээр ийи чыл ачылгаш турар. Оон кемитүнери 17 кижик. Олар шүтүп партия, совет, культу-ра болгаш спорт ачыл-гашылар. Кижик бурзу бижилганын чегит. Районода ийи-биле 69 бөлүмүндө 1375 кижик хаяра туттунган.

Фераль аныч ортан үзө-дө район төвү Сүт-Хөл суу-рун чамында Даг-Ужунга культу-ра-спорт комплекзини программанын эгелдээр дыш-танылга хуну эртерген солун болган. Баштайгы күнде чер-черде кездэ культу-ра бажы-нарынга чорго. Совет Арга-нык болгаш Шериг-Далаа Фир-дук 70 чыл оонга тураскаат-кан. Бабырлыг хуралдарын кылгаш, ааа концерттери кыргаш, танчы болгаш оюн-тоглаа-биле дооскан. Эртенги-де Алдан-Маадры, Ак-Даш, Бора-Тайга, Сүт-Хөл таарыг хаярчыларын СОСАФ райо-нон даргазы А. М. Серен-Дорж баштап алгаш Даг-Ужунга келген.

Ийеми, Кизил-Тайга, Ийе-ми, Кара-Чыраагы хаярчыларын Семён Давалегин Бай-Кара удурутуп алгаш база Даг-Ужунга келген. Бичал кээр-де чурттакчы суур бурзудан командалар бар. Ааа культу-ра-спорт комплекзиниң чо-гаалды тургустанын программа эгелдээр эстафетаны эртерген. Бир команда 9 кижик кижикчил, баштайгы кижик да-дан шынактыг баткыш, эстафе-таны ыш даан-даа-биле кыл-лаштар кижик тустур, оозу программаларда көрдүнгөн

хемчээл эгелдээр кылашаш, үшкү кижик дамчыдып бээр. Эстафета тоску эстафета чедир уламчылар.

Организация бурзу чеп делегейин база организаста-ан. Ааа жюри кемитүнери боттарынын эки деп демдел-гиз чүлүлери, комиссия кем-житүнеринге экел бээр тур-ган.

Ийи хун уругу-чүлүлэи маргы-даанын түнчелдедиги бирги чер-ни районо, шаңдалыг чер-лерини район Советиниң күтүкчел комитетиниң болгаш төл эмнеге кол-лективтери алган. Ол хун ма-даа кыргаш-да, анык-салим-чегенин хай болган. Моон алгаш көргө, чоңуу культу-ра-спорт танылгашы эгелдээр эртерген аргалары бар. Ааа чүгө чога-дыкчы чорук, организастап ачылгаш херек.

Эртенги чылдын сууга спорт залдыг спорт шолонго ачыл-ган. Эртенги чеди шактан, кемитүнери 10 шакта чедир хол бөмбү ойнаар залдан аныктар үзүлбес. Коллективтер аайы-биле тускый расписанини тургустан.

Спорт шолонго бодунда

Бичалда-даа культу-ра-спорт комплекзиниң зона эл, оңу дорт-биле удурутуп ачыл-гаш ачылгаш. Бо түн-чөдө чедир тургустунган агар сан ачылгашымаа. Куй-тура-спорт комплекзиниң каттышкан планы тургустун-маа. Спорт комитетти болгаш районода профайелдиң кичи тура спорт нитилелниң база культу-ра кидизиниң календарыг планын тургустунган. Оңу чамгыс чеге чыл, мөөнөп кылбаа. Бир эвес бо ачылгаш чамгыс ааа кылгаш алыр болза, дыштанылга хунеринде культу-ра-спорт комплекзиниң эгелдээр ачылгаш организастап болуп кижик.

хостуг хуреш болгаш хол бөм-бүү секцияларда 414 кижик хаяра туттунган. Оңу хостуг хурештиң 3, хол бөмбүтүн 3 тренерлер удурутуп турар. Оларын аразында Ким Ко-чони бирги категорияны трен-ер. Эскелери боттары өөрөдир.

Дэди до секциясында 18 уруг, бокста 22 оон хаяра туттунган. Оларын база-ла тренерлер удурутуп турар. Боттары спорт-тук ол хемчеглерини бирги разрядчылар-даа болза сек-циясы кичи удурутуп турар, өөреникчилери республика чергелиг маргылдааларга киргип, шаңдалыг черлерин ал турар. Бичалдээр, Ким Коичиниң бир өөреникчи Уран-оол Ондар хостуг хуреш бодуну деизинге респу-блика чемпиону.

Районода РСФСР-ниң нацио-нал спорт хемчеглерини 10 кижик, хостуг хурешке СССР-спорт мастери 2 кижик. Хостуг хуреш районода сайырап эгел-гиз. Сүт-Хөл сууга спортзал-ды эртенги күнү ачылгаш кижик. Хурешке чүтүлдүг аныктар хай.

Монгуш ӨЛЗЕЙ-ООЛ.

КАЖАН, КАЯА ЧҮҮ БОЛУРУА?

ХОЖУМ-ШИИ ТЕАТРЫ
Апрель 2-де. Сцена хоочу-нарыкны концерт 17 болгаш 19 шактарда.

Апрель 3-те. Бот-тыныгыр уран чүлү хоочунарыкны концерт 15 болгаш 19 шактарда.

Апрель 1-де. АТБ-3 клубка шоодуг болгаш каткы кемжээ 19 шакта.

Апрель 2-3-те. Дыштанылга кемжээлер 19 шакта.

«КОЛОС» КБ
Апрель 2-3-те. Дыштанылга кемжээлер 19 шактарда.

Апрель 3-те. Дыштаныр хун куу: «Бисте чаш мен келди» 12 шакта.

«ТЫБА ТУДУ» трестини объективизм
Апрель 2-де. Бот-тыныгыр уран чүлүлү концерт 19 шакта.

Н. ГАСТЕЛЛО АТТЫГ ПАРКА
Апрель 2-3-те. Автоматтар, теннис, бильярд залдары 10 шактан ачылгаш. Дыштанылга кемжээ 19 шакта.

«ТАЙГА» хаак базасы
Апрель 3-те. Хаак кышкы

спорт сезонун хаяры 11 шакта.

ШЫДЫРАА КЛУБУ
Апрель 2-3-те. Кизил—Красноярск хоорайларын шыды-раачыларын ужуражышкыны 10 болгаш 15 шактарда.

АВТООРУК ТЕАТРИКУМУ
Апрель 2-де. Баскетболга хоорай маргылдаа 16 шакта.

Апрель 3-те. Баскетболга маргылдаа 11 шакта.

«НАЙРАЛ» кинотеатр
Апрель 3-те. «Позиция в Тотористане» деп кино 12.30 шакта.